

Alkmaar Sportstad maakt meedoen voor iedereen mogelijk

Maatschappelijk resultaat met Alkmaarse aanpak

Meedoen aan de samenleving is voor iedereen belangrijk. Dat gaat om werken, het hebben van sociale contacten en het opdoen van vaardigheden. Alkmaarse sportverenigingen en sportondernemers zijn er het afgelopen jaar in geslaagd om samen met zorgpartners, en de gemeente als partner aan de zijlijn, meer mensen te laten meedoen. Geheim van het succes? De Alkmaarse aanpak.

Wat begon als een bestuurlijke opdracht in het voorjaar van 2013 resulteert in de zomer van 2015 in maatschappelijk resultaat. De aanpak is een schoolvoorbeeld voor de veranderende rol die de overheid aanneemt. Van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'.

Doel

De maatschappelijke rol van sportverenigingen uitbouwen. Enerzijds om een visie te ontwikkelen op welke manier sport een instrumentele rol kan spelen binnen Jeugdzorg, Wmo en de Participatiewet. Anderzijds om de breedtesport te ondersteunen in de ontwikkeling naar vitale verenigingen met een gezond ledenaantal en dito vrijwilligers.

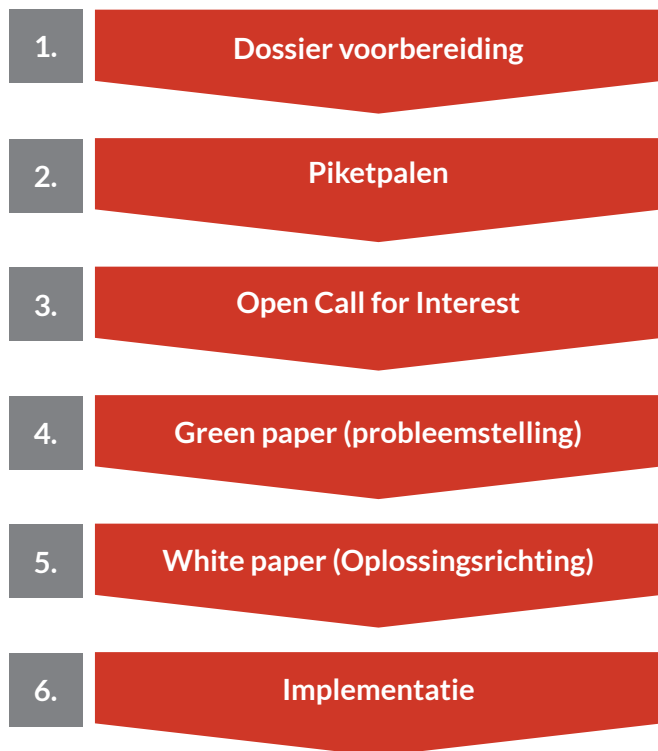
Opbrengst van de Alkmaarse aanpak

Het vastleggen van bewegingen in het Wmo-beleid van de gemeente Alkmaar. Vijf pilotprojecten om meer mensen te laten meedoen. Nieuwe netwerken tussen sportverenigingen/-ondernemers en zorgaanbieders en inzichten om de verbinding tussen sport en maatschappelijke uitdagingen te continueren.

De Alkmaarse aanpak

Kracht van Stad en Land is de Alkmaarse vorm van co-creatie. De gemeente pakt sámen met de bewoners, bedrijven en organisaties vanuit stad en land maatschappelijke vraagstukken aan. Want in de samenleving zitten tal van goede ideeën en innovatieve oplossingen.

Figuur 1, Proces Alkmaarse Aanpak

Op basis van een bestuurlijk kader zijn in het tweede kartaal van 2013 de piketpalen rondom tijd, budget en beleid vastgesteld voor het traject 'Meedoen: de kracht van sport'. Een afbakening van randvoorwaarden die ook het einde van de regisserende rol van de gemeente markeren. De gecreëerde voorwaarden bieden deelnemers aan het traject, de sportverenigingen/-ondernemers en zorgpartners, de vrijheid tot eigen invulling. De rol van de gemeente Alkmaar beperkt zich tot het initiëren van contacten, faciliteren van bijeenkomsten en monitoren van de voortgang en resultaten.

Vitale verkenning

Voorwaarde voor de succesvolle uitvoering is de betrokkenheid van krachtige stakeholders. Sportverenigingen, -ondernemers en zorgpartners die een bestuurlijk draagvlak tonen voor het traject en organisatorisch en financieel gezond zijn om hun rol te kunnen vervullen. Hiertoe zijn een tweetal voorverkenningen uitgevoerd. Ten eerste zijn op basis van het onderzoek 'De vitale sportvereniging', Sportbureau Alkmaar (januari 2013), tien sportverenigingen benaderd met een score van 7,5 of hoger in het Alkmaars Vitaliteitsmodel. Ten tweede zijn verschillende zorgpartners benaderd op advies van ambtelijke collega's in het sociaal domein. In individuele gesprekken met deze stakeholders is hen gevraagd naar het draagvlak voor de verbinding van sport en maatschappelijke vraagstukken in hun organisatie.

Vitale sportverenigingen

'De vitale sportvereniging in Alkmaar is een financieel en organisatorisch gezonde sportvereniging met een krachtig bestuur en goed beleid die vanuit haar eigen verantwoordelijkheid, realistisch en toekomstgericht activiteiten ontplooit voor zowel haar leden als haar omgeving en daarmee in staat is haar sportieve en maatschappelijke rol te vervullen.'

In januari 2013 is de vitaliteit van de Alkmaarse sportverenigingen onderzocht en uiteengezet naar het Alkmaars Vitaliteitsmodel. Beoordelend op de criteria: algemeen, accommodatie, financiën, ledenwerving en -behoud, beleid en structuur, kader, sportaanbod en nevenactiviteiten, communicatie en maatschappelijke rol.

De vitale sportvereniging, Sportbureau Alkmaar (januari 2013)

Lijn5 en Dynamic Fit begeleiden sportactiviteiten voor jongeren met een laag IQ en een autistische stoornis.

Netwerkbijeenkomst Sport & Maatschappij

Na de voorverkenning onder sportverenigingen en zorgpartners is in het najaar van 2013 een open Call for Interest uitgestuurd aan alle sportverenigingen, sportondernemers en zorgpartners in Alkmaar om deel te nemen aan de netwerkbijeenkomst Sport&Maatschappij. Doel van de bijeenkomst: Het tot stand brengen van nieuwe verbindingen en gezamenlijk de toegevoegde waarde van sport in maatschappelijke vraagstukken verkennen. Dit onder meer aan de hand van fictieve casussen.

Fictieve casussen

Sanne is 16 jaar, ze zit op de Havo en woont in Oudorp. Sanne heeft PDD-NOS (term wordt gebruikt voor iemand met sociale en communicatieve problemen). Sanne weet niet wat ze na schooltijd moet doen.

Jan is 40 jaar, heeft een licht verstandelijke handicap en woont zelfstandig in Alkmaar. Vanwege zijn handicap heeft hij blijvend behoefte aan ondersteuning bij een baan.

Bep is 50 jaar en haar kinderen zijn het huis uit. Ze is net in Alkmaar komen wonen. Bep werkt twee dagen per week in een schoenenzaak. Sinds de verhuizing een jaar geleden, zit ze niet lekker in haar vel. Ze komt haar huis bijna niet uit en ook met haar gezondheid gaat het niet goed. Het lijkt er op dat ze langzaam depressief begint te worden.

Vanuit de behandelde casuïstiek en de nieuwe verbindingen tussen sportverenigingen/-ondernemers en zorgpartners is hen gevraagd of er een basis is voor onderlinge samenwerking en wat er nog nodig zou zijn om deze samenwerking vorm te geven. Alle aanwezigen is de mogelijkheid geboden om een projectplan bij de gemeente Alkmaar in te dienen voor een pilot welke van toegevoegde waarde is voor een maatschappelijk vraagstuk en ook de vitaliteit van de sportvereniging versterkt.

Er zijn naar aanleiding van deze uitvraag vijf projectplannen ingediend. In het voorjaar van 2014 zijn de inzenders van deze projectplannen uitgenodigd om hun maatschappelijke pilots aan elkaar te presenteren. De gemeente Alkmaar heeft afsluitend aan alle pilotprojecten de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld. (€ 75.000 uitvoeringskosten voor de pilotprojecten en € 10.000 onderzoekskosten voor het monitoren.)

Opbrengst van de presentaties zijn een aanscherping van de projectplannen in de daaropvolgende maanden en grote betrokkenheid tijdens de groepsgesprekken om de projectplannen verder te laten rijpen tot uitvoeringsplannen.

Bijlage 1

Een videoverslag van de bijeenkomst kunt u optioneel bekijken op:

www.youtube.com/watch?v=UClqFb9s1iM

Maatschappelijke pilots

In het tweede kwartaal van 2014 zijn de vijftal maatschappelijke pilots gestart:

[video] Positief opvoeden en opgroeien bij de sportvereniging

[video] Scoren met jongeren

“Als ze één of meerdere stapjes op de ladder zetten, is dat al mooi. En als ze dan uiteindelijk een vaste baan vinden, is dat de hoofdprijs.”

Betrokkenpartners: MEE Noordwest Holland, Hockeyvereniging AMHC, Tennisverenigingen TV De Hout, LTC Zeswielen en TC Alkmaar, Fitnessorganisatie Dynamic Fit, Sport- & Wellnesscentrum Victorie Plaza en Drafcentrum PSV Vooruit

“Wat kan er van een kind van 8 wel en niet verwacht kan worden als hij een wedstrijd verliest. Omgaan met een gedragsstoornis. Trainers en coaches krijgen tips en tricks. Zo haken noch de trainers, noch de kinderen af.”

Betrokken partners: De Opvoedpoli, Alkmaar Sport, Hockeyvereniging AMHC, Karatevereniging Funakoshi, Handbalvereniging A&O en Alkmaarse Rugbyclub UFC

[video] Lifestyle

Lijn5 begeleidt jongeren met een laag IQ en een autistische stoornis. “We bieden jongeren via sport structuur met als doel dat ze dit na een jaar zelfstandig kunnen voortzetten.”

Betrokken partners: Jeugdzorgorganisatie Lijn 5, fitnessorganisatie Dynamic Fit

[video] Buitenschoolse opvang

“Uitrazen op het sportveld, de droom van ieder kind. De combinatie tussen sportvereniging en kinderdagopvangorganisaties zorgt voor blijde gezichten tijdens de buitenschoolse opvang en versterkt het gebruik van sportvelden.”

Betrokken partners: BSO De Kinderkamer, SKOA Kinderopvang, Voetbalvereniging Kolping Boys en Alkmaar Sport

[video] Dagbesteding bij de sportverenigingen

“Samen sporten is voor onze cliënten niet vanzelfsprekend. Met dagbestedingsactiviteiten bij en vooral met sportverenigingen helpen we hen integreren in de reguliere sportteams.”

Betrokken partners: Zorg- en welzijnsorganisaties De Waerden, Esdégé Reigersdaal (de Zilvermeeuw) en Philadelphina, Handboogschietvereniging HBSV Achilles, Hockeyvereniging AMHC en Voetbalvereniging Jong Holland

Sportdag voor 120 kinderen van de SKOA (Stichting Kinderopvang Alkmaar) en De Kinderkamer op de velden van sportvereniging Kolping Boys.

Kennis delen en inspireren

Na de start van de pilots zijn in november 2014 wederom alle sportverenigingen en zorgpartners in Alkmaar uitgenodigd voor de tweede bijeenkomst Sport&Maatschappij. De bij de pilots betrokken partijen konden zo hun nog prille resultaten of voortgang delen om ook andere partners te inspireren. Ook is ter inspiratie door Dayenne L'Abée van het Nederlands Instituut Sport en Bewegen (NISB) kennis gedeeld over landelijke ontwikkelingen over de maatschappelijke rol van sportverenigingen en heeft Gedeputeerde Elvira Sweet van de Provincie Noord-Holland haar ervaringen gedeeld met de aanwezigen.

Bijlage 2

Een videoverslag van de bijeenkomst kunt u optioneel bekijken op:

www.youtube.com/watch?v=WT0xFI9_UxQ

Monitoring

De opbrengst van de maatschappelijke pilots is vanaf de start in het tweede kwartaal van 2014 in kaart gebracht door het Mulier instituut, bureau voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek. Op basis van een startgesprek, twee tussentijdse ijkmomenten en eindgesprekken is de opbrengst van de pilots in de vorm van bereik, behaalde doelen en inzicht in knelpunten vastgelegd.

Figuur 2, Infographic opbrengst maatschappelijke pilots

Opbrengst

De opbrengst van de Alkmaarse aanpak bij het uitbouwen van de maatschappelijke rol van sportverenigingen is veelzijdig. Met de pilotprojecten hebben meer mensen de kans gekregen om mee te doen in de samenleving (zie ook de voorgaande infographic). Er zijn nieuwe verbindingen gerealiseerd tussen sportverenigingen/-ondernemers en zorgaanbieders. En alle deelnemende partijen hebben inzichten opgedaan die de slagingskans en het succes van toekomstige projecten vergroten.

- De gemeente Alkmaar heeft bewegen opgenomen in het Wmo-beleid welke wordt geëffectueerd in de inkoop van zorg.
- De gemeente Alkmaar heeft meer inzicht verkregen in de randvoorwaarden die nodig zijn voor het laten slagen van een traject zoals uitgevoerd.
- De gemeente Alkmaar heeft inzicht opgedaan in de beschikbare sturingsmiddelen die passen bij een initiërende en faciliterende rol.
- De sportverenigingen hebben inzicht verkregen in de benodigheden om sport te verbinden aan maatschappelijke uitdagingen.
- Verschillende sportverenigingen en zorgaanbieders die in 2014/2015 niet hebben deelgenomen aan de pilots hebben aangegeven de rol van sport bij maatschappelijke uitdagingen te willen verkennen.
- De zorgaanbieders hebben inzicht verkregen in de mogelijkheden om sport te verbinden aan maatschappelijke uitdagingen.

Knelpunten en leermomenten

Ieder traject dat nieuwe paden verkend heeft zijn knelpunten en leermomenten. De onderzoeksrapportage van het Mulier instituut geeft een duidelijk beeld van leermomenten in de pilotprojecten. De leermomenten bij het uitvoeren van de Alkmaarse Aanpak komen voort uit eigen ervaringen:

1. In het stadium van piketpalen (zie ook figuur 1 op pagina 2) dienen de randvoorwaarden en het proces nog duidelijker/specifieker te worden vastgelegd. Het scherpstellen van de projectplannen (white papers) heeft veel tijd gekost en gedurende het traject zijn enkele pilots tijdelijk stil gevallen door gebrek aan afstemming/duidelijkheid in verantwoordelijkheden.
2. In de voorverkenning kan bij de selectie van vitale verenigingen anders gekeken worden naar de score in het Alkmaars vitaliteitsmodel. De belangrijkste aspecten voor het uitbouwen van de maatschappelijk rol van sportverenigingen zijn beleid en structuur (draagvlak), ledenwerving en -behoud (vrijwilligers) en communicatie. In een vervolg zal niet alleen naar de totaalscore worden gekeken, maar het accent op deze aspecten worden gelegd wat mogelijk in een andere selectie van sportverenigingen resulteert.
3. Nog meer dan financiële middelen hebben verenigingen en zorgpartners in een traject als deze behoefte aan een ondersteuning/begeleiding. Van het opstellen van het projectplan tot het werven van vrijwilligers en het opzetten van structuur in onderlinge afstemming.

Toekomst/Doorkijk

De opbrengsten van de Alkmaarse Aanpak hebben geresulteerd in een succesvolle verbinding van sport en maatschappelijke uitdagingen. Opdracht voor de toekomst is om die successen te verduurzamen.

- Bewegen is opgenomen in het Wmo-beleid en wordt voor 2016 en verder geëffectueerd in de inkoop van zorg.
- De gemeente Alkmaar neemt deel aan het provinciale netwerk Wmo 'Sport en verbinden' om kennis te delen met andere gemeenten.
- In het programma Alkmaar Sportstad is voor 2015 de inzet van een verenigingscoach opgenomen om de sportverenigingen/-ondernemers en zorgaanbieders te ondersteunen.
- In het programma Alkmaar Sportstad is voor 2015 budget gereserveerd om nieuwe initiatieven te ondersteunen die de maatschappelijke rol van sportverenigingen uitbouwen.
- Het pilotprojecten Scoren met Jongeren wordt door MEE NWH gecontinueerd.
- De dagbestedingsactiviteiten van welzijnsorganisatie De Waerden worden aan de directie voorgelegd ter opname in het reguliere aanbod.
- Het pilotproject 'Positief opvoeden en opgroeien bij de sportvereniging' wordt door De Opvoedpoli mogelijk als commercieel product aangeboden bij sportverenigingen.
- Sportvereniging Jong Holland agendeert het pilotproject dagbesteding in het bestuurlijk overleg van Alkmaarse voetbalverenigingen.
- Sportvereniging Achilles heeft aangegeven haar vereniging open te stellen voor dagbesteding. Dat kan via een georganiseerde zorgaanbieder, maar ook de individuele deelname mogelijk vanuit PGB wordt verkend.

Alkmaar Sportstad maakt meedoen voor iedereen mogelijk

Maatschappelijk resultaat met Alkmaarse aanpak

Meedoen aan de samenleving is voor iedereen belangrijk. Alkmaarse sportverenigingen/-ondernemers en zorgpartners laten door sport meer mensen meedoen. De Alkmaarse aanpak resulteert in nieuwe verbindingen, succesvolle pilotprojecten en biedt toekomstperspectief. Een vliegwiel voor maatschappelijk resultaat.

WWW.ALKMAARSPORTSTAD.NL

*Dit is een publicatie van de gemeente Alkmaar
Augustus 2015*

Contact

Olivier Helmstrijd (Programmamanager)

OHelmstrijd@alkmaar.nl

+31(72) 548 8777

